Agrárdiplomások helyzete a munkaerőpiacon

SZŰCS CSABA – ZÖRÖG ZOLTÁN

Kulcsszavak: diplomás pályakövetés, agrár-felsőoktatás, diplomás pályakezdés.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Napjaink egyre inkább előtérbe kerülő kutatási területe a felsőoktatás és a munkaerőpiac közti átmenet vizsgálata. Általános nézetként fogalmazható meg, hogy a diplomával rendelkezők könnyebben el tudnak helyezkedni, magasabb munkabérrel rendelkeznek, mint a középiskolai vagy alacsonyabb végzettségűek. Természetesen vannak szakterületek, ahol könnyebb az elhelyezkedés – itt az átlaghoz viszonyítva alacsonyabb bérek a jellemzők –, más területeken ennek az ellenkezője tapasztalható.

Jelen tanulmány elkészítésének célja annak feltérképezése, hogy a különböző mezőgazdasági szakokon végzett hallgatók hogyan értékelik a felsőoktatási intézményben végzett oktatási tevékenységhez közvetve és közvetlenül kapcsolódó munkát, milyen mértékben tudják hasznosítani a megszerzett ismereteiket jelenlegi munkahelyükön. Ezen kívül fontosnak tartjuk vizsgálni egyrészt azt, hogy jelenlegi állandó munkája – esetleg mellékállása – kapcsolódik-e a végzettségéhez, másrészt milyen gyorsan sikerült elhelyezkedni az államvizsgát követően.

Nemzetközi viszonylatban a magyar diplomások elhelyezkedési gyorsasága nem marad el jelentősen vezető európai országokétól. Az agrárdiplomával rendelkezők többségének (mintegy 60%-ának) sikerül három hónapon belül elhelyezkedni a vizsgált években. Az egyéb végzettséggel rendelkezők 70%-a talál munkahelyet ugyanennyi idő alatt. Sajnálatos módon a munkahellyel rendelkezők több mint felének a feladatai nem teljesen felelnek meg a végzettségüknek, ráadásul az agrárvégzettségű diplomások 24,6%-ának a munkája teljes mértékben eltér a végzettségtől, elhagyták a pályát. Az összegyűjtött információk alapján az agrárágazatban való maradás karrierépítési szempontból előnyös is lehet, ugyanis a végzést követő néhány éven belül az agrárdiplomások nagyobb arányban tevékenykednek vezetőként, mint egyéb területeken végzettek.

BEVEZETÉS

A felsőoktatás expanziójának köszönhetően a frissen végzett diplomások száma a kilencvenes évek közepétől jelentős növekedésnek indult, ezzel párhuzamosan aggodalmak fogalmazódtak meg, hogy túlképzés alakul ki a felsőoktatásban. Az ezredfordulón már közel 60 ezer diplomás szerzett végzettséget évente. A munkahelyek struktúrája nagymértékű átalakuláson ment keresztül, aminek hatására a gazdaságban egyre nagyobb számban jelentek meg olyan munkahelyek, amelyek a diplomások iránt keresletet támasztottak. A felsőfokú végzettségűek keresete – a pályakezdő diplomásoké is – a 2000-es évek elejéig folyamatosan emelkedett, ami azt igazolja, hogy a felsőoktatás jelentős kibocsátásának ellenére a képzettebb fiatalok iránt még mindig nagyobb a kereslet, mint a kínálat.

Feltételezésünk szerint az agrárvégzettséggel rendelkező diplomások nem élveznek hátrányt egyéb területen végzettekkel szemben, és az átmenet az oktatásból a munkaerőpiacra hasonló hosszúságú. Nemzetgazdasági – költségvetési – szempontból fontos, hogy a „kiképzett" szakemberek azon a területen helyezkedjenek el, amelyen a diplomájukat szerezték. Ennek megfelelően véleményünk szerint jelentős azoknak a diplomásoknak az aránya, akik a mezőgazdasági végzettségüknek megfelelő területen tevékenykednek.

A magyar munkaerőpiac átalakulását vizsgáló munkák – *Galasi (2004b), Kertesi – Köllő (2006), Kézdi (2002), Kőrösi (2000)* – bizonyították, hogy a 2000-es évek elejéig a diplomás munkaerő iránti kereslet növekedése jelentősebb volt, mint a diplomások kínálatának növekedése.

Herneczky – Marselek (2009) megállapítja, hogy a nagy létszámú főiskolákon, egyetemeken működő karrierszolgáltatással foglalkozó irodák létrehozásának fontos célja, hogy javítsák a pályakezdők elhelyezkedési esélyeit. Ezen kívül fontos a diplomát szerzett hallgatók folyamatos továbbképzése is. Az egyetemek, kutatóintézetek, innovatív vállalatok tevékenységének összefogását, a közöttük kialakuló kapcsolatot erősítheti a K+F tevékenység fejlesztése, az innovációs potenciál növelése. A BSc-képzésben részt vevők munkába állása problémásnak tűnik, hiszen a három év nem ad lehetőséget elmélyültebb elméleti felkészülésre, ugyanakkor a fél év szakmai gyakorlat sem nyújt elegendő szakmai felkészültséget, munkavégzésre alkalmas jártasságot. Mindezek mellett *Szabados-Bunya (2013)* kiemeli a minőségmenedzsment-módszerek, „Jó gyakorlat" alkalmazását a felsőoktatási intézményekben.

Az átfogó statisztikai elemzések feltárják, hogy a diplomával rendelkező pályakezdők nagyobb arányban tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon a középfokú végzettséggel rendelkezőknél (1. táblázat).

Az 1. táblázat adatai alapján jól látható, hogy Magyarországon a felsőfokú végzettséggel rendelkezők foglalkoztatása minimális mértékben marad el az OECD-, illetve az Európai Unió átlagától, a női foglalkoztatás tekintetében meg is haladja azt.

Magda (2010) megállapítja, hogy Magyarországon a 15–64 éves alapfokú iskolai végzettségűeknek csak 25,7%-a minősült foglalkoztatottnak 2009-ben, míg az uniós átlag 46,2% volt. A középfokú végzettséggel rendelkező 15–64 évesek 61,6%-a dolgozott, ami közel 8 százalékponttal maradt el az EU27 átlagától. A felsőfokú végzettségűek foglalkoztatottsági rátája (78,1%) ugyanakkor lényegesen közelebb állt az uniós átlaghoz.

Kertesi – Köllő (2006) megállapításai alapján 1995 és 2004 között keletkező teljes munkaidős állások közel fele a diplomás foglalkozásokban jött létre, ezzel az álláslehetőség biztosított a diplomások számára. *Laky (2005)* megfogalmazásában az ezred-

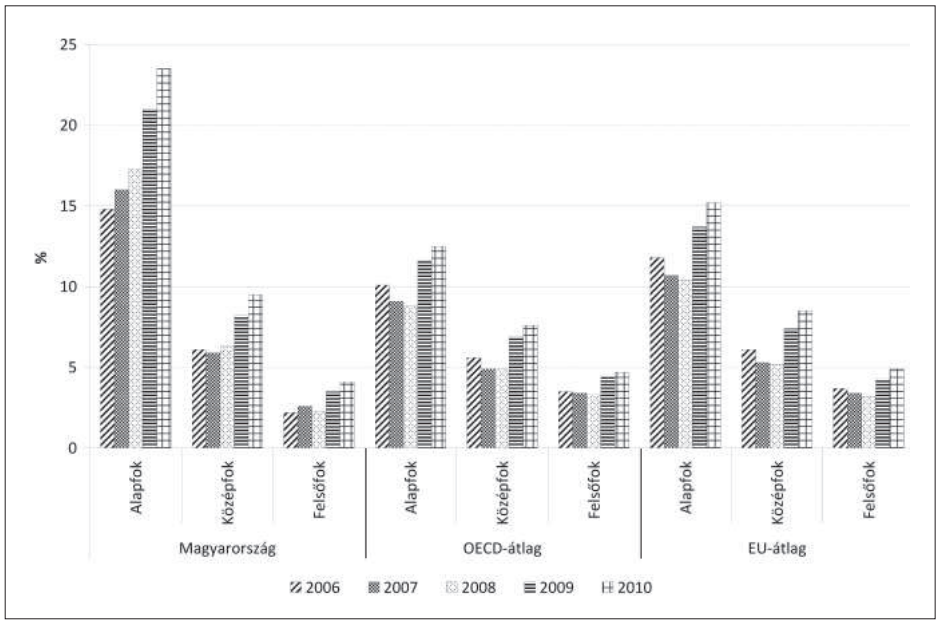
1. táblázat

Foglalkoztatás megoszlása képzési szintenként és nemenként 2010-ben

Ország	Nem	Középfok		Felsőfok	
		szakképesítés	középiskolai végzettség	főiskolai, BA/BSc végzettség	egyetemi, MA/MSc végzettség
Magyarország	Férfi	68,6	75,6	82,2	83,1
	Nő	57,1	61,9	81,2	75,1
OECD-átlag	Férfi	79,3	80,1	85,5	88,3
	Nő	64,7	65,4	77,2	79,3
EU21-átlag	Férfi	76,4	79,4	83,9	88,0
	Nő	59,6	67,5	77,7	81,1

Forrás: Education at a Galance, 2012

1. ábra
Munkanélküliség alakulása a 25–64 éves korosztályban az iskolai végzettség függvényében

Forrás: Education at a Galance, 2012

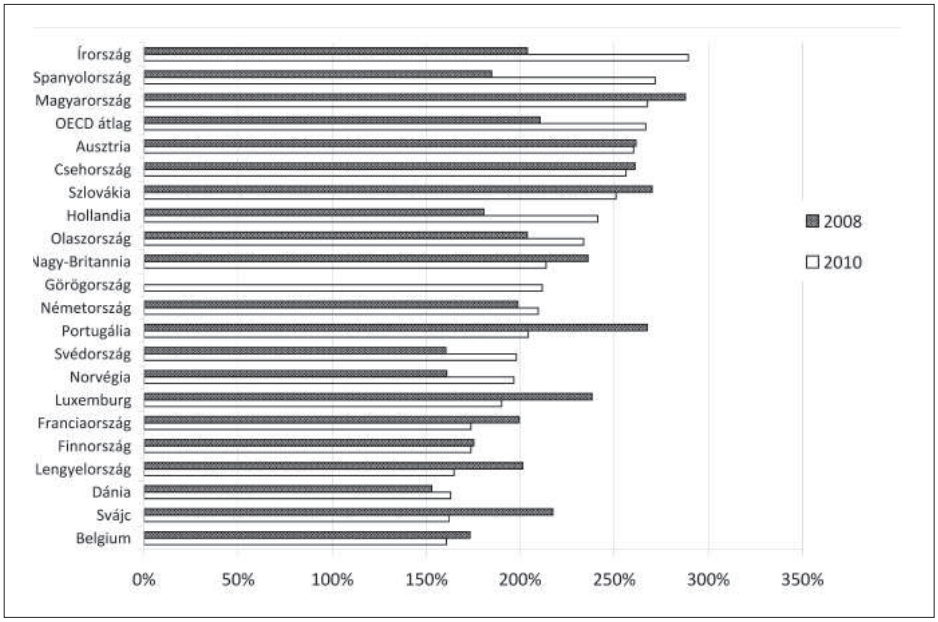
forduló óta valamivel nehezebbé vált a friss diplomások elhelyezkedése. Ez nem vezetett ugyan tömeges munkanélküliséghez, sokkal inkább csak nehezebb, a végzettséghez kisebb mértékben igazodó elhelyezkedéshez (1. ábra).

Hazánkban mindhárom képzési szinten folyamatosan – apróbb megingások kivételével – növekszik a munkanélküliek aránya. Az OECD és az Európai Unió tagállamaiban ezzel szemben 2009-ig ugyanez a mutató csökkenő tendenciát mutat, csupán az utolsó két évben kezdett növekedni. Jóllehet az is látható, hogy a hazai felsőfokú végzettséggel rendelkező munkanélküliek aránya 2009-ben érte el azt a szintet – növekvő tendenciával –, ahonnan az OECD- és EU-országok kezdetben csökkenő, később erőteljesnek mondható emelkedésbe kezdtek.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a diploma megszerzésének hozadéka, a diplomások jövedelme meghaladja a középfokú végzettséggel rendelkezőkét. Ezen kívül elmondható az is, hogy a diplomás munkaerőpiac az utóbbi években fokozatosan telítődött, a diplomások bére pedig ennek hatására csökkenésnek indult (2. ábra), ami 2003-tól a fiatal pályakezdő, főiskolai végzettségű diplomások esetében, 2006 után pedig az egyetemi végzettségűeknél volt megfigyelhető (*Varga, 2010*).

Magyarországon az elmúlt időszakban tapasztalható a felsőfokú végzettségűek magasabb aránya a munkaerőpiacon. „A tudás szupermarketjének korát éljük, mert egyre nagyobb tömegek akarják ezt fogyasztani, ám nem úgy, és nem azt akarják tanulni, ahogyan és amit eddig" (*Lukács, 2002*). A 2. ábra adatai alapján jól látható, hogy *a diploma birtokában realizálható magasabb jövedelem lehetősége is szerepet játszott a felsőfokú végzettségűek tömegesedésében. Hazánk a harmadik helyen áll a 2010-es diplomás és középfokú bérek összevetésében.* Jól látható, hogy *a diplomások átlagfizetése két és félszerese a középfokú*

2. ábra
A 25–64 éves diplomások keresete a 25–64 éves középiskolai végzettségűek keresetének arányában az OECD-tagállamokban

Forrás: Education at a Galance, 2010, 2012

végzettségűekének. Egyes országoknál – köztük Magyarországon, Portugáliában, Svájcban – két év alatt jól észrevehető különbségcsökkenés tapasztalható. Ezen kívül ezzel ellentétes változás is megfigyelhető, ugyanis elsősorban Írországban, Spanyolországban vagy Hollandiában egyre inkább megéri diplomát szerezni.

Megjegyzendő, hogy az EU „Európa 2020" stratégiájának is szerves részét képezi az oktatás helyzetének javítása. Eszerint az EU tagállamaiban 2020-ig megvalósítandó cél, hogy 10% alá csökkenjen a korai iskolaelhagyás rátája, és legalább 40%-ra nőjön a felsőfokú végzettséggel rendelkező 30-34 éves korúak aránya (*Bozsik, 2011*).

A diplomás munkanélküliség kedvező adatai mögött *Galasi (2004a)* véleménye szerint az a tény húzódik meg, hogy a különböző munkakörökre vonatkozó számítások alapján a túlképzettek aránya a kilencvenes évek közepétől növekedésnek indult, 2002-ben pedig meg is haladta az alulképzettekét. Az ezredfordulón a 20%-ot meghaladta azoknak a diplomásoknak az aránya, akik alacsonyabb munkakörben dolgoztak, ezzel alacsonyan tartva a diplomás munkanélküliséget. Ráadásul ez a réteg kiszorította a munkahelyekről az alacsonyabb végzettségűeket, ezzel hozzájárult a legalacsonyabb végzettségűek munkaerőpiacról való kiszorulásához.

A VIZSGÁLAT TÁRGYA ÉS MÓDSZERE

A kutatásban két kérdőíves felmérés adatait vizsgáltuk. A *2010-ben elvégzett adatgyűjtésben* az államilag elismert felsőoktatási intézmények alapképzésben, kiegészítő alapképzésben és diplomás képzésben – valamennyi tagozaton és finanszírozási formában – részt vevő, 2007-ben abszolutóriumot szerzett hallgatói közül kerültek ki a válaszadók.

• A felmérés alapsokasága: 49 382 fő.

• Az adatfelvétel eredményeként létrejött adatbázis elemszáma: 4511.

• Az átlagos válaszadási ráta eszerint 9,13%.

Az adatfelvételt a *Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet*, valamint a *GFK Hungária Piackutató Intézet* kérdezőbiztosi hálózata végezte. A *Budapesti Gazdasági Főiskola* végzettjeinek esetében az adatfelvétel a Medián szakmai háttértámogatása mellett hallgatói részvétellel valósult meg 2010. május–júniusban.

A mintavétel módszere egyszerű véletlen mintavétel. A mintát intézményi alminták alkotják, melyhez a végzettek listáját a kutatásban részt vevő intézmények bocsátották rendelkezésre. (A *Budapesti Gazdasági Főiskola* és a *Szegedi Tudományegyetem* esetében a címlisták átadása nem történt meg, e két intézmény részletes mintavételi instrukciók alapján előállított mintaarányos címlistáját közvetlenül az adatfelvevő cégek kezelték.)

A 2011-es felmérés során a 2008-ban és 2010-ben hagyományos egyetemi, főiskolai, osztatlan és alap, valamint mesterképzés végzettjei töltötték ki a kérdőívet.

• A felmérés alapsokaságának létszáma: 100 785 fő.

• Az adatfelvétel eredményeként létrejött adatbázis elemszáma: 20 453 fő, akik közül

– 7638 fő 2008-ban végzett;

– 11 839 fő 2010-ben végzett;

– 976 fő nem jelölte meg a végzés évét.

• Az átlagos válaszadási ráta eszerint 20,29%.

Az online megkeresésre beérkezett válaszokat a felsőoktatási intézmények gyűjtötték, és az ezekből összeálló intézményi adatbázisokat az *Educatio Nonprofit Kft.* egyesítette, tisztította és súlyozta.

A súlyozás alapját a teljes mintakeret nem, intézmény és képzési terület szerinti megoszlása képezte. Mivel a mintakeretben nem szerepeltek a BGF és a Szegedi Tudományegyetem diplomásai, az e két intézményben végzetteket létszámarányosan és a súlyozási szempontok szerinti megoszlásának megfelelően vettük figyelembe. Több szempontú cellasúlyozás került alkalmazásra. A súlyváltozó háromdimenziós: a nem (2 kategória), a képzési terület (10 kategória) és az intézmény (24 kategória) szerint összesen elméletileg 480, a valóságban (mivel nincs oktatás minden intézményben minden képzési területen) 244 cellát tartalmaz. A cellasúlyozás lényegesen megbízhatóbb eljárás, mint a peremsúlyozás, mert az utóbbi révén a súlyozáshoz használt „peremváltozók" közel függetlenek lesznek egymástól, így minden intézményben minden képzési területen pontosan annyi férfi és nő szerepel a mintában, mint a valóságban. A képzési területeken belüli reprezentativitást biztosító súlyváltozó értéke 0,2 és 7,1 között alakul, átlaga 1, szórása 0,509.

AGRÁRDIPLOMÁSOK A MUNKAERŐPIACON

A diplomások munkaerőpiacra való átmeneti időszak nélküli kerülését nemcsak a munkaerő-piaci kereslet-kínálat befolyásolja, hanem a társadalmi közeg, illetve az adott országban elterjedt szokás és gyakorlat is. Amikor az átmeneti időszakot vizsgáljuk, a munkaerőpiac struktúráját is figyelembe kell venni.

Nemzetközi kitekintés

Egy nemzetközi diplomás pályakövetési kutatás (*CHEERS*) – melynek adatait a 2. táblázat mutatja be – mutat rá egyértelműen arra, hogy az európai országokban jelentősen eltérnek a felsőoktatásban végzettek elhelyezkedési tendenciái (*Schomburg – Teichler, 2006*).

A 2. táblázat adatai szerint a cseh és norvég hallgatók álltak legnagyobb arányban gyorsan munkába. A spanyoloknak a kutatási eredmények szerint közel egy évre volt szükségük, de a 2. táblázat is mutatja, hogy a többi nemzet hallgatóihoz viszonyítva ki-

2. táblázat
A 3 hónapon belül és azon túl elhelyezkedő végzettek százalékos megoszlása nemzetenként

	3 hónapon belül (%)	3 hónapon túl (%)
Olaszország	48	52
Spanyolország	44	56
Franciaország	55	45
Ausztria	67	33
Dánia	64	36
Hollandia	72	28
Nagy-Britannia	73	27
Finnország	77	23
Svédország	80	20
Norvégia	81	19
Csehország	84	16
Japán	37	63
Magyarország	70	30

Forrás: CHEERS-program keretében megvalósult nemzetközi diplomás pályakövetés 2006 (Schomburg – Teichler) N: 27 178; Diplomás kutatás 2011, Educatio Nonprofit Kft., N = 7271

sebb az arányuk azoknak, akik gyorsan – 3 hónapon belül – munkába álltak, jóllehet *Teichler (1999)* ezt az időintervallumot tekinti zökkenőmentes átmenetnek.

A kutatás szerint a kedvező norvég és cseh eredményekhez jelentősen hozzájárult az, hogy az álláskeresést a hallgatók az átlagnál magasabb arányban kezdték meg a diploma megszerzése előtt. Az álláskeresés kezdete országonként változó képet mutatott, természetszerűen jelenti ez az átmeneti időszak hosszának különbözőségét. Vannak országok, ahol a diákok korán elkezdik az álláskeresést. Japánban például a tanulmányok utolsó félévében elfogadható állásajánlattal kell rendelkezni ahhoz, hogy ne tekintsék vesztesnek a pályakezdőt. Ők tehát már jóval a végzés előtt megkezdik az állásvadászatot. Ennek ellenére érdekesnek mondható, hogy csupán a pályakezdők 37%-a tud 3 hónapon belül elhelyezkedni. A korai állásvadászat nem jellemző az európai tanulókra. A francia, spanyol, olasz hallgatók fele várja meg a diploma megszerzését.

A magyarországi helyzet

A magyar diplomások is viszonylag gyorsan elhelyezkednek. *Yorke (2006)* szerint ez a gyorsaság nemcsak a munkanélküliségi ráta csökkentésének szempontjából lehet fontos, hanem a megszerzett ismeretek alkalmazhatóságának mérőszámaként is funkcionálhat.

A munkahelyszerzés gyorsaságához kapcsolódó vizsgálatunk eredményét képzési területenként mutatja a 3. ábra.

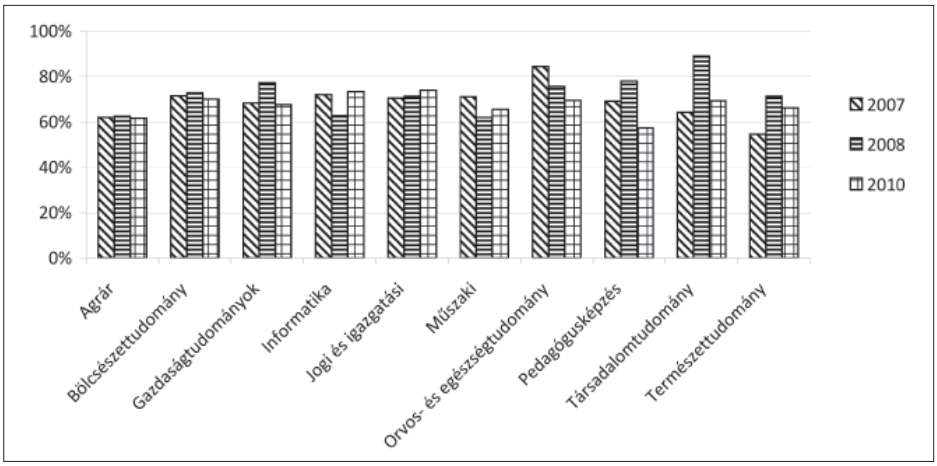
Az agrárdiplomások jóllehet nem közelítették meg a nemzetközi felmérés eredményét (70%), viszont a vizsgált években megfigyelhető, hogy azonos arányban sikerült 3 hónapon belül munkába állniuk. Összességében ehhez 2007-ben 4,5; 2008-ban 5,4; 2010-ben pedig 3,8 hónapra volt átlagosan szükség. *Ezekkel az értékekkel a 2007-ben agrárterületen végzettektől csupán a természettudományi, 2008-ban a pedagógiai, 2010. évben mindkét területen diplomát szerzetteknek sikerült lassabban elhelyezkedni.* Ezen kívül jól nyomon követhető egyrészt, hogy a pedagógus végzettséggel rendelkezők az utóbbi években egyre nehezebben, illetve hosszabb idő elteltével tudnak elhelyezkedni, másrészt azokon a területeken – természettudományok területén –, ahol viszonylagos szakemberhiány uralkodik, egyre nagyobb a gyorsan munkába állók aránya.

Az előzőek alapján megvizsgáltuk, hogy a diploma megszerzése után néhány évvel a képzettségüknek megfelelő munkát végeznek-e az agrárdiplomások (4. ábra).

A mezőgazdaságban dolgozó diplomások kevesebb mint fele nyilatkozott úgy, hogy munkája nagyrészt vagy teljes mértékben megfelel a végzettségének. A válaszadók negyedének – 2007-ben 25%, 2008-ban 23%, 2010-ben pedig 24% – meglátása szerint a mintavétel időpontjában végzett munkája egyáltalán nem illeszkedik a képzettségéhez. Jól látható, hogy az egyezőség,

3. ábra

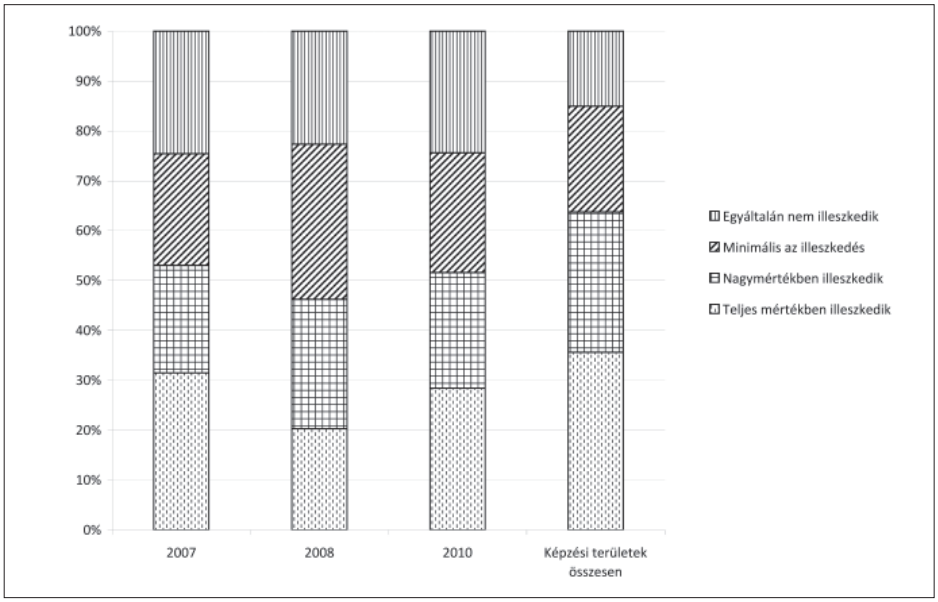
A 3 hónapon belül elhelyezkedő végzettek aránya

Forrás: DPR-adatbázis 2010, 2011 alapján saját szerkesztés; N_{2007} = 718; N_{2008} = 678; N_{2010} = 1477

4. ábra

Agrárképzési területen végzett hallgatók jelenlegi munkájának illeszkedése a tanulmányaikhoz

Forrás: DPR-adatbázis 2010, 2011 alapján saját szerkesztés, N_{2007} = 362; N_{2008} = 212; N_{2010} = 250

illetve annak teljes mértékű hiánya is rontja azt a képet, amelyet valamennyi képzési terület figyelembevételével kapunk, itt ugyanis a 64%-os nagymértékű vagy teljes, és a 15%-os illeszkedési hiány állapítható meg. Minden tizedik diplomásról mondható el, hogy elhagyta a pályát, ugyanis munkája egyáltalán nem a végzettségének megfe-

lelő. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az agrárvégzettségű, de nem agrárterületen dolgozók negyede (24,9%) nem tett le arról, hogy a végzettségének megfelelő munkakörben tevékenykedjen.

A karrierépítés lehetőségét vizsgálva az 5. ábra segítségével mutatjuk be, hogy milyen alkalmazotti pozícióban tevékenykednek a felsőfokú végzettséggel rendelkezők.

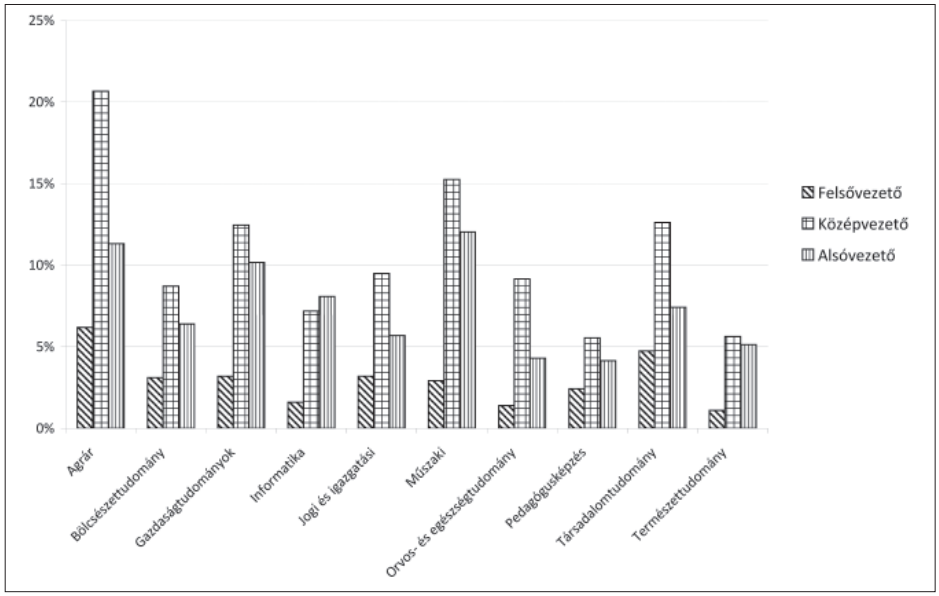
Néhány évvel a diploma megszerzése után a mintába került diplomások átlagadatai alapján – figyelembe véve a 2007, 2008, 2010-ben végzettek által nyújtott információt – az agrárképzési területen végzettek 62%-a alkalmazottként dolgozik. Ez az érték a legalacsonyabb a vizsgált képzési területek közül.

Jól látható, hogy majdnem minden vezetői szinten az agrárdiplomások nagyobb arányban jelennek meg, mint a többi képzési területen. Ennek megfelelően a többi területtel összevetve felmerül a gyorsabb előrelépés lehetősége. Ezt az eredményt azért tartjuk fontosnak, mert *Magda et al. (2008)* alapján az agrárképzés népszerűségvesztésen ment keresztül az elmúlt években a kedvezőtlen megbecsülés, az alacsony fizetés stb. miatt. A pályaválasztók körében minőségromlás figyelhető meg az oktatás tömegesedése, a visszaeső színvonalú előképzettség miatt. Megállapításra került, hogy a diákok napjainkban kevésbé érett személyiségek, mint 10-15 évvel ezelőtt. Ennek okát a következetes, kitartó munkára való szoktatás hiányában látják. A tanulmányban megerősítésre került, hogy a kevéssé motivált hallgatók oktatásához új módszerek alkalmazása, a gyakorlati képzés előtérbe helyezése és a megfelelő motivációs rendszer kialakítása szükséges. *Az ágazatban tapasztalható gyorsabb előrelépés lehetősége tehát vonzó lehet a pályaválasztók körében.*

A felmérés eredményeként a végzett hallgatók véleményt nyilvánítottak a diplomájukat kiállító intézményben folyó oktatási tevékenységről (6. ábra).

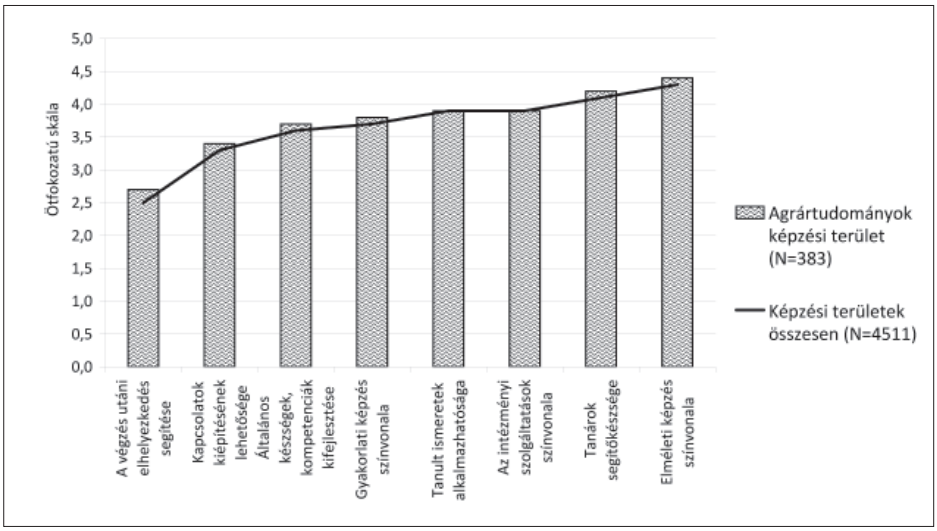
A 6. ábra adatai alapján leginkább szem-

5. ábra
Különböző képzési területen végzettek vezetői szintenkénti megoszlása a vizsgált években

Forrás: DPR-adatbázis 2010, 2011 alapján saját szerkesztés, N = 3275

6. ábra
Agrárdiplomások véleménye a felsőoktatási intézmény tevékenységével, szolgáltatásaival kapcsolatban

Forrás: DPR-adatbázis 2010 alapján saját szerkesztés

betűnő, hogy *a felsőoktatási intézmények kevés segítséget nyújtanak* az elhelyezkedésben. (Ez az ismérv kapta a legalacsonyabb értékelést, valamint az egyedüli, amelyet a válaszadók a közepesnél rosszabb eredménnyel véleményeztek). Érdemesnek tartjuk kiemelni azt is, hogy *a hallgatók a kapcsolati háló építésének segítését tartják a másik területnek, ahol a felsőoktatási intézményektől nagyobb támogatást várnak*. Látható, hogy valamennyi ismérv az országos érték közelében helyezkedik el. *Polónyi (2010)* megfogalmazásában *a magyar felsőoktatási intézményekben még kevésbé tapasztalható, hogy az oktatás színvonalát az alkalmazhatósággal mérjék. Jól látható, hogy ez a mutató a kedvezően értékeltek közt szerepel, megelőzve az oly sokszor ismételt gyakorlatorientált képzés színvonalának emelését*. A hiányosságok ellenére *pozitívumként figyelhető meg, hogy nemcsak az agrárvégzettségűek, hanem a többi területen diplomát szerzett válaszadók is kiemelik a tanárok segítőkészségét és az elméleti képzés színvonalát*.

Összességében megállapítást nyert, hogy *az agrárképzési területen végzett hallgatók – kezdeti hipotézisünkkel ellentétben – az átlagosnál lassabban tudnak elhelyezkedni a záróvizsga után*. A végzett hallgatók a felmérés alatt folytatott munkája *minden második hallgatónál összefüggésbe hozható – nagy vagy teljes mértékben – a végzettségükkel;* valamint elmondható, *hogy sajnálatos módon az agrárvégzettségűek negyedénél állapítható meg, hogy semmiféle kapcsolat nincs a munkájuk és a végzettségük között*.

A kutatás eredményeként bizonyítást nyert, hogy *az agrárdiplomásoknak gyorsabb karrierépítésre nyílik lehetősége egyéb képzési területen végzett munkavállalókkal szemben. Meglátásunk szerint ezt fontos csalogató tényezőként indokolt figyelembe venni a beiskolázási stratégia kialakításánál.*

A felmérés fontos eredményének tartjuk, hogy a kérdőívet kitöltő diplomás alkalmazottak annak a véleményüknek adnak hangot, hogy *a diplomájukat kiállító*

felsőoktatási intézmény nem segíti eléggé hatékonyan az első munkahelyhez jutásukat. Ennek alapján *a felsőoktatási intézményeknek nagyobb hangsúlyt kellene fektetni arra, hogy hallgatóikat a záróvizsga után is segítsék, támogassák* első munkahelyük felkutatásában. Ennek egyik lehetősége *egy olyan portál kialakítása, amely a munkaerő-piaci szereplők számára elérhető adatbázisban nyilván tartja a végzés előtt álló, végzett hallgatókat*. A munkaadók üzemi gyakorlatra, végleges foglalkoztatás céljából kereshetnének a kínált munkakör betöltésére alkalmas képességekkel, készségekkel rendelkező hallgatót, munkavállalót. Ezen kívül a másik oldalról a hallgatóknak is lehetővé válna a felsőoktatási intézménnyel együttműködő vállalatok között megkeresni azt, amelyik fogadni tudja őket a kötelező féléves üzemi gyakorlaton.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) Bozsik N. (2011): Az Európai Unió gazdaságtana. Saldo Kiadó Zrt. – (2) Education at a Galance 2010 – (3) Education at a Galance 2012 – (4) Galasi P. (2004a): Valóban leértékelődtek a felsőfokú diplomák? A munkahelyi követelmények változása és a felsőfokú végzettségű munkavállalók reallokációja Magyarországon, 1994–2002. Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek BWP 3. sz. – (5) Galasi P. (2004b): Túlképzés, alulképzés és kereset a munkaerőpiacon (1994-2002). Közgazdasági szemle 5. sz. (május) – (6) Herneczky A. – Marselek S. (2009): Dilemmas in Hungarian Higher Education. Gazdálkodás LIII. évf. 23. különszám, 14-25. pp. – (7) Kertesi G. – Köllő J. (2006): Felsőoktatási expanzió, „diplomás munkanélküliség" és a diplomák piaci értéke. Közgazdasági Szemle LIII. évf. március, 201-225. pp. – (8) Kézdi G. (2002): Two phases of labor market transition in Hungary: inter-sectoral reallocation and skill-biased technological change. Budapest Working Papers on the Labour Market 3. sz. – (9) Kőrösi G. (2000): A vállalatok munkaerő-kereslete. Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek BWP 3. sz. – (10) Laky T. (2005): A magyarországi munkaerőpiac 2005. Foglalkoztatási Hivatal, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest – (11) Lukács P. (2002): Tömeges felsőoktatás – globális versenyben. http://zskflnk.uw.hu/nk/Tomeges_felsookt.htm – (12) Magda R. (2010): Foglalkoztatottság. In: Magda R. – Marselek S. (szerk.) (2010): Vidékgazdaságtan II. Szaktudás Kiadó Ház Zrt., 21-23. pp. – (13) Magda S. – Herneczky A. – Marselek S. (2008): A felsőoktatás és az agrároktatás dilemmái. Gazdálkodás LII. évf. 5. sz., 432-443. pp. – (14) Polónyi I. (2010): Foglalkoztathatóság, túlképzés, Bologna. Educatio 3. sz., 384-401. pp. – (15) Schomburg, H. – Teichler, U. (2006): Higher education and graduate employment in Europe. Higher Education Dinamics, Vol 15. Springer – (16) Teichler, U. (1999): Higher education policy and the world of work: Changing Conditions and Challenges. Higher Education Policy 12 – (17) Varga J. (2010): A felsőfokú végzettségűek aránya, a felsőfokú végzettség munkaerő-piaci értéke a 2000-es években. Educatio 3. sz., 370-383. pp. – (18) Yorke, M. (2006): Employability in higher education: what it is – what it is not. Heslington: The Higher Education Academy